

KÚRIA

Bfv.III.1.568/2012/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év április hó 16. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az önbíráskodás büntettének kísérlete miatt fk. H. Gy. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Heves Megyei Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva az Egri Városi Bíróság 2.Fk.445/2010/10. számú ítéletét B. R. IV. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 1.500 (egyezer-ötszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

Az Egri Városi Bíróság a 2011. szeptember 27. napján kihirdetett és fellebbezés hiányában 2011. szeptember 30. napján jogerős 2.Fk.445/2010/10. számú ítéletével B. R. IV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki részben társtettesként folytatólagosan elkövetett önbíráskodás büntettének kísérletében [Btk. 273. § (1) bekezdés], s ezért őt 1 év, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte. Rendelkezett a bűnügyi költségről is.

Az elsőfokú bíróság az ítéletet a IV. rendű terhelt tekintetében a Be. 259. § (1) bekezdésének megfelelően rövidített indokolással

látta el.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a Heves Megyei Főügyészség B.114/2012/1. szám alatt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja I. fordulatának megjelölése mellett törvénysértő minősítés folytán törvénysértő büntetés miatt megváltoztatás, részben társtettesként, folytatólagosan, súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntette kísérletének [Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] megállapítása érdekében.

A megyei főügyészség indokai szerint

- a IV. rendű terhelt a sértettnek kölcsönadott 20.000 forintot többszörösen visszavette (55.000 forint készpénz és egy televíziókészülék formájában),
- ezért a IV. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy a sértettnek nincs tartozása, a további követelése tehát jogtalan volt.

A Legfőbb Ügyészség az Fk.Bf.1045/2012. számú átiratában a megyei főügyészség indítványát azzal tartotta fenn, hogy tetteskénti elkövetői alakzat megállapítását indítványozta.

Kifejtette, hogy a helyes minősítés folytán a bűncselekmény 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, így a kiszabott szabadságvesztés a törvénysértő minősítés folytán ugyancsak törvénysértő, mert nem érte el a büntetési tétel alsó határát.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratban foglaltakat fenntartva szólalt fel, s indítványt tett a törvényesnek tartott minősítéshez tartozó büntetési tétel alsó határának megfelelő tartamú szabadságvesztés kiszabására.

A IV. rendű terhelt időközben védőt hatalmazott meg, a Kúria által korábban kirendelt védő a nyilvános ülésen megjelent, így a díjában álló bűnügyi költség merül fel.

A IV. rendű terhelt védője a megtámadott határozat hatályában fenntartását indítványozta.

Indokai szerint

- a dulakodásnál nem vették figyelembe a védelem tanúinak vallomását, egyébként pedig a cselekmény ugyancsak figyelmen kívül hagyott előzménye, hogy a sértett élettársa betört a terheltekhez, amiért el is ítélték,
- a IV. rendű terhelt nem követett el önbíráskodást, de zsarolást sem, mert a sértett felé nem alkalmazott akaratot hajlító fenyegetést, annyira nem ijesztette meg a sértettet, hogy pénzt nem adott és naponta elment a IV. rendű terhelt háza előtt,

- ha mégis helytálló volna az ügyészi indítvány, akkor az enyhítő körülmények (büntetlen előélet, három kiskorú gyermek eltartása, időmúlás, kísérlet) miatt sem kellene súlyosabb büntetést kiszabni.

A IV. rendű terhelt a felszólalásban arra hivatkozott, hogy dolgozik, tanul, célja magasabb szintre emelni a családját.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja.

Felülvizsgálatban a felülbírálat az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés], a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés].

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan: ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapján valóban helye van a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálatának, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Előrebocsátja a Kúria, hogy a cselekmény minősítése ugyan törvénysértő, ámde a büntetés nem törvénysértő, és ennek folytán a támadott határozat megváltoztatására törvényes lehetőség nincs.

Az elkövetéskor és az elbíráláskor azonos tartalommal hatályos - Btk. 273. §-ának (1) bekezdése szerint az önbíráskodás büntettét az követi el, aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igénynek érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön;

- Btk. 323. § (1) bekezdése szerint pedig a zsarolás büntettét

követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön és ezzel kárt okoz, a (2) bekezdés b) pontja szerint pedig 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ha a zsarolást élet vagy testi épség elleni, avagy más hasonlóan súlyos fenyegetéssel követik el.

Az irányadó tényállás szerint

- a sértett 2009 januárjában pénzt kért kölcsön a IV. rendű terhelttől azzal, hogy azt a következő hónapban kamatokkal együtt visszafizeti,
- a IV. rendű terhelt 20.000 forintot adott a sértettnek azzal, hogy kamatokkal együtt 30.000 forintot kell visszafizetnie,
- a IV. rendű terhelt kérésére a sértett átadta a bankkártyáját és az azonosító (PIN) kódját,
- a IV. rendű terhelt kb. két hét múlva a sértett lakásáról, a sértett élettársának akarata ellenére zálogul elvitt egy televíziókészüléket, majd 2009. február 3-án a sértett bankkártyájával a sértett bankszámlájáról 55.000 forintot vett fel a bankautomatából,
- a sértett másnap eredménytelenül kérte vissza a bankkártyáját a IV. rendű terhelttől, ezért azt letiltatta,
- a IV. rendű terhelt 2009. március 1-jén megkérte a sértett sógornőjét, hogy kérdezze meg a sértettet „nem fél-e elmenni a házuk előtt”, és mondja meg a sértettnek, hogy „egyszer meg fogja nyomorítani”, amiért letiltatta a bankkártyáját,
- a IV. rendű terhelt 2009. március 3-án testvérének gyermeke útján üzent a sértettnek, hogy adja át az új bankkártyáját, hogy továbbra is le tudja emelni a neki járó pénzt, különben „az intenzívre teszi őt és élettársát is”,
- a IV. rendű terhelt 2009. március 4-én megkérte a sértett édesanyját, hogy adja át üzenetét a sértettnek „ha nem rendezi a tartozását, a kórház intenzív osztályára fogja juttatni”,
- a IV. rendű terhelt 2009. március 5-én a háza előtt közölte a hazafelé tartó sértettel, hogy szeretné, ha meglenne a pénzük, mert ha nem „az intenzívre teszi”, a sértett válasza szerint ő már nem tartozik, mivel korábban már rendezte azt, mire a IV. rendű terhelt arcon ütötte a sértettet, aki egyensúlyát veszítve a saras földre esett,
- ezután az időközben megjelent I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt bántalmazta (fejét rúgták, haját tépték, a hajánál fogva húzták a sárban) a sértettet, annak érdekében, hogy a tartozását adja meg.

Az irányadó tényállás alapján a IV. rendű terhelt cselekményének helyes minősítése valóban nem önbíráskodás, hanem a zsarolás.

A IV. rendű terhelt kezdetben kétségtelenül annak érdekében cselekedett, hogy az általa adott és a sértett által meg nem

fizetett kölcsön folytán a jogos vagyoni igényének érvényt szerezzen. Ehhez - az irányadó tényállásból kitűnően - nem alkalmazott sem erőszakot, sem fenyegetést, amikor elvitte a sértett televíziókészülékét, majd a sértett bankszámlájáról a sértettől kapott bankkártyával és azonosító kóddal leemelt 55.000 forintot.

A IV. rendű terhelt vagyoni igénye viszont mindezzel kielégítést nyert, egyértelműen kimerült, úgyhogy a továbbiakban szó sem lehetett jogos, de még csak jogosnak vélhető vagyoni igényről sem.

A továbbiakban a IV. rendű terheltnek szubjektíve sem lehetett olyan tudata, hogy az általa érvényesített igény jogos. Ezáltal pedig az önbíráskodáskénti minősítés lehetősége eleve kizárt.

Ebből következően, amikor a IV. rendű terhelt a továbbiakban többszörösen, és részben mások útján, részben közvetlenül, s immár kétségkívül jogtalan haszonszerzés végett, testi épség elleni kitételekkel fenyegette a sértettet, végül pedig bántalmazta is, hogy adja át az újabb bankkártyáját, illetőleg fizesse meg az önkényesen állított „tartozását”, a zsarolás minősített esetének kísérletét követte el.

A Btk. 138. §-a szerint a törvény eltérő rendelkezésének hiányában a fenyegetés olyan súlyos hátrány kilátásba helyezését jelenti, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

Általában tehát fenyegetés esetén a komoly félelem keltésére való alkalmasság vizsgálata szükséges, míg a törvényben külön rendelkezéssel minősített a fenyegetés, így a testi épség elleni fenyegetés is - szemben a védő nyilvános ülésen hangoztatott vélekedésével - a törvény erejénél fogva súlyos jellegűnek tekintendő, így a minősítés szempontjából közömbös, hogy az adott sértettre milyen hatást gyakorol.

A Kúria megjegyzi, hogy az irányadó tényállás szerint sérülést nem okozó erőszak (arconütés) alkalmazását megelőzően a „megnyomorításra”, az „intenzívre tételre”, „a kórház intenzív osztályára juttatásra” irányuló fenyegetések egyrészt egyértelműen testi épség ellen irányulóak, másrészt tartalmuk szerint - értelemszerűen - súlyos jellegűek.

Ennélfogva a IV. rendű terhelt a Btk. 323. §-ának (1) bekezdése és (2) bekezdés b) pontjának 2. fordulata szerinti zsarolás büntettének - a Btk. 16. §-a szerinti - kísérletét követte el, mivel a bűncselekmény befejezettkénti minősítéséhez szükséges törvényi tényállási elem, a kár (Btk. 137. § 5. pont 1. fordulat) nem következett be, ugyanis a sértett nem fizetett, nem

teljesítette a vele szemben támasztott jogtalan haszonszerzésre irányuló igényt.

A Kúria végül az ügyészi álláspont kapcsán megjegyzi, hogy a folytatólagos elkövetés [Btk. 12. § (2) bekezdés] megállapítása a jelen ügyben téves.

Zsarolás esetén - egyéb feltételek mellett - akkor folytatólagos az elkövetés, ha az elkövető ugyanazon sértettet kényszerít a korábbtól eltérő, más alapú (ürügyű) jogtalan haszonszerzést célzó igénynek eleget tenni.

A jogtalan haszonszerzésre irányuló célzat ugyanis természetes egységbe vonja az elkövetési magatartások halmozódását, ismétlődését. Azaz legalábbis a minősítés szempontjából közömbös, hogy az elkövető egyidejűleg alkalmaz-e erőszakot és fenyegetést, illetőleg ezeket az igény kielégítéséig újól is alkalmazza-e.

A Kúria azzal viszont egyetért, hogy a IV. rendű terhelt a zsarolást a Btk. 20. §-ának (1) bekezdése szerinti tettesként követte el, mivel ezen bűncselekmény törvényi tényállását egyedül valósította meg.

A helytálló minősítésre figyelemmel a IV. rendű terhelt által elkövetett bűncselekmény 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Az alapügyben kiszabott 1 év szabadságvesztés büntetés ugyanakkor nem törvénysértő, mert

- ún. egyszeres enyhítéssel a büntetési tételnél enyhébb büntetés szabható ki, és ha a büntetési tétel legkisebb mértéke kétévi szabadságvesztés, ehelyett kiszabható legkevesebb egyévi szabadságvesztés [Btk. 87. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont],
- sőt ún. kétszeres enyhítéssel kísérlet esetében szabadságvesztés helyett kiszabható például közérdekű munka vagy pénzbüntetés is [Btk. 87. § (3) bekezdés 1. fordulat],
- a két évet meg nem haladó tartamban kiszabott szabadságvesztés végrehajtása 1 évtől 5 évig terjedő próbaidőre felfüggeszthető [Btk. 89. § (1) bekezdés, (2) bekezdés],
- és büntett esetén, jelen ügyben a szabadságvesztés tartama folytán törvényi eltérő rendelkezés hiányában, a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön [Btk. 43. § a) pont].

Az alapügyben kiszabott 1 évi, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés tehát a helyes minősítéshez képest sem tekinthető feltétlen törvénysértő büntetésnek.

Amennyiben pedig a minősítés törvénysértő, ámde a kiszabott büntetés nem törvénysértő, a felülvizsgálatnak a Be. 416. § (1)

bekezdésének b) pontja szerinti oka nem áll fenn, következésképpen az indítvány nem bizonyult alaposnak.

A védő kifogásait illetően megjegyzi a Kúria, hogy annak indokai esetén valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, tényálláson kívüli körülményre is hivatkozott, és ezen keresztül kifogásolta a bűnösséget - ami felülvizsgálatban kizárt.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt más olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a IV. rendű terhelt tekintetében a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban kirendelt védői díjként felmerült bűnügyi költséget a Be. 429. § (1) bekezdésének záró fordulata alapján az állam viseli.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. április 16.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

írnok
BÉ